

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

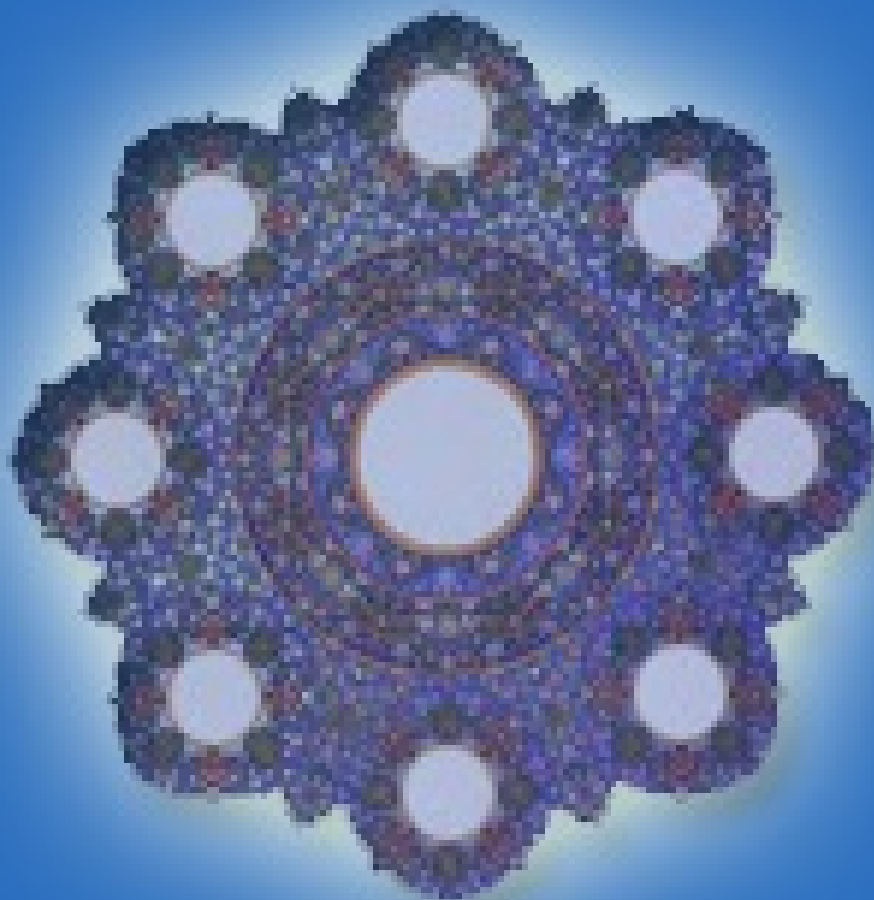
گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

التقوى حيلة
النجاة
١٤٣٥ هـ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

التوحيد

نویسنده:

مفضل بن عمر

ناشر چاپی:

نسخه خطی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	التوحيد
۶	مشخصات كتاب
۸	فهرست اجمالي
۹	فهرست تفصيلی موضوعات
۱۵	اشاره
۱۶	شاره
۱۶	فهرست الكتاب
۱۷	مقدمه
۱۷	اشاره
۱۷	حياه أرسطو و مؤلفاته:
۱۷	اشاره
۱۷	اشاره
۲۰	اشاره
۲۰	تعريف بالكتاب
۲۰	اشاره
۲۳	اشاره
۲۳	تمهيد
۲۳	اشاره
۲۷	درباره مركز

شماره بازیابی : ۵-۱۵۹۴۳

امانت : امانت داده می شود

شماره های شناسایی دیگر : ۷۷۱

سرشناسه : مفضل بن عمر، قرن ۲، ق، گردآورنده

عنوان و نام پدید آور : التوحيد [نسخه خطی] / مفضل بن عمر

وضعیت استنساخ : : محمدتقی بن نقدعلی، ۱۰۷۸ق.

آغاز ، انجام ، انجامه : آغاز:بسمله. روی محمد بن سنان قال حدثني المفضل بن عمر قال كنت ذات يوم بعد العصر...

انجام:....من عند مولای بما لم ينصرف احد بمثله

انجامه:....تم بعون الله و توفيقه فی عاشر شهر رجب المرجب سنه ۱۰۷۸ من شهر سنه ثمان و سبعین بعد الالف علی ید

افقر...ابن نقدعلی محمدتقی اللهم اغفرهما بحق النبی و الوصی

مشخصات ظاهری : برگ ۱۵۱-۲۰۰ (۲۱۶ برگ)، ۱۵ سطر: ۱۳۰×۶۵؛ قطع: ۲۰۰×۱۲۰

یادداشت مشخصات ظاهری : نوع و درجه خط: نستعلیق

نوع کاغذ: فرنگی نخودی

تزئینات متن: خط بالای برخی از عبارات به شنگرف

نوع و تزئینات جلد: تیماج قهوه ای، مقوایی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، مجدول، زنجیره های ضربی، اندرون جلد آستر

کاغذی

خصوصیات نسخه موجود : حواشی اوراق: نسخه در حاشیه تصحیح شده است.

یادداشت های مربوط به نسخه : در برگ ۲۰۰ ب نقل یک روایت از حضرت ابی عبدالله و مراحل چهار گانه شناخت مردمان،

حدیثی از کمیل در خصوص سوال از حضرت امیرالمومنین در مورد نفس و چهار موضوع در شناخت آن، سوال فلسفی محقق

طوسی از شیخ جمال الدین در فلسفه امکان عدم و وجود و در برگ ۲۰۱-۲۰۴ ب مطلبی است که اعرابی (شخصی نا مشخص)

از حضرت امیرالمومنین (ع) از نفس می پرسد و حضرت پاسخ داده و به تقسیمات در این زمینه می پردازد و بابی هم در ذکر غیبت ادریس پیامبر و غصب زمین به زور نوشته شده است.

معرفی نسخه : بنگرید به شماره بازیابی ۱۵۹۳۷-۵ در فهرست همین کتابخانه.

توضیحات نسخه : نسخه

بررسی شده. تیر ۱۳۸۷. اوراق از عطف جدا شده، گوشه پایین جلد شکسته و عطف وصالی شده و آثار آب افتادگی در اوراق دیده می شود.

یادداشت کلی: زبان: عربی

صحافی شده با: رساله در اشتراک لفظی و معنوی در وجود/ رجبعلی تبریزی، قرن ۱۱ق. ۱۰۶۸۸۱۲

عنوانهای دیگر: توحید مفضل

حدیث مفضل

موضوع: الهیات

خدا -- اثبات

شناسه افزوده: محمد تقی ابن نقدعلی، قرن ۱۱ق. کاتب

شناسه افزوده: جعفر بن محمد (ع)، امام ششم، ۸۳ - ۱۴۸ق.

شناسه افزوده: Jafar ibn Muhammad, Imam VI, ۷۰۲- ۷۶۵

فهرست اجمالی

بسم الله الرحمن الرحيم

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۵

«سَيُنزِلُهُمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ فِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ» به زودی نشانه های خود را در آفاق هستی و جهنیاں بر آنان می نمایانیم تا بر ایشان روشن شود که او حق است.

(سوره فصلت قسمتی از آیه ۵۳)

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۶

فهرست تفصیلی موضوعات ۷

مقدمه مترجم ۱۳

مجلس اول: در باره شگفتیهای آفرینش انسان ۴۳

مجلس دوم: در باره شگفتیهای آفرینش حیوان ۸۷

مجلس سوم: در باره شگفتیهای آفرینش طبیعت ۱۱۷

مجلس چهارم: در باره ناملایمات و مصائب ۱۵۱

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۷

فهرست تفصیلی موضوعات

پیشگفتار مترجم ۱۳

۱- شرح حال کوتاهی از مفضل بن عمر ۱۳

۲- جایگاه رفیع مفضل در روایات ۱۴

۳- جایگاه مفضل از نظر دانشمندان اسلامی ۱۷

۴- پاسخ به یک شبهه ۲۳

۵- کتاب توحید مفضل ۲۵

۶- مشابهت توحید مفضل با قرآن کریم ۲۶

۷- معجزات کلام امام صادق (ع) ۲۹

۸- رفع یک شبهه ۳۲

۹- شرحها و ترجمه های توحید مفضل ۳۳

۱۰- ترجمه حاضر ۳۶

۱۱- سخن پایانی ۳۷

توحید مفضل ۳۹

گفتگوی مفضل و ابن ابی العوجاء ۴۰

علت املائی کتاب بر مفضل ۴۱

ناآگاهی اهل شک به اسباب و علل آفرینش ۴۴

هیأت جهان و شکل گیری آن ۴۶

آفرینش آدمی و تدبیر جنین در رحم ۴۶

چگونگی تولد کودک، تغذیه، رشد دندان و بالغ شدن او ۴۷

راز رویش مو بر صورت ۴۸

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۸

اگر انسان، با هوش و اندیشه به دنیا می آمد ۴۹

فواید گریه کودکان ۵۱

آفرینش آلات مجامعت و شکل مناسب آنها ۵۲

اعضای بدن و فواید هر کدام ۵۲

پندار اهل طبیعت و پاسخ به آنان ۵۳

هضم غذا، ساخت خون و جریان آن در تمام بدن ۵۳

آغاز رشد بدن

و چگونگی شکل گیری آن در رحم ۵۴

ایستادن و نشستن وجه تمایزی برای انسان ۵۵

اختصاص حواس پنجگانه به آدمی و بزرگداشت او ۵۵

اسرار حواس پنجگانه ۵۶

حکمت محروم بودن عده ای از چشم و گوش و عقل ۵۷

آفرینش اعضای جفت و فرد ۵۸

چگونگی آفرینش دستگاه صوتی ۵۹

منافع دیگر این اعضا ۵۹

مغز و جمجمه و محافظها ۶۰

شگفتی در پلک چشم ۶۱

قلب و پوشش آن ۶۱

نای و مری ۶۱

منافذ خروجی مواد زاید ۶۲

جهاز هاضمه و کبد ۶۲

مغز، خون، ناخنها، گوش و ران ۶۲

آفرینش انسان به صورت نر و ماده ۶۳

قلب و پیوند آن با ریه ۶۴

آلت مرد و تدبیر در آفرینش آن ۶۵

چگونگی آفرینش مخرج ۶۵

آفرینش شگفت دندانها ۶۶

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۹

مو و ناخن و فواید آنها ۶۶

راز رویش مو در روی زهار و زیر بغل ۶۷

فواید آب دهان ۶۸

چرا شکم انسان مانند لباس، زیپ و دکمه ندارد؟ ۶۸

اسرار خوردن، خوابیدن و مجامعت کردن ۶۹

نیروهای درونی و جایگاه آنها ۷۲

نعمت حافظه و فراموشی ۷۳

در میان حیوانات، تنها انسان با حیاست ۷۳

اختصاص یافتن آدمی به نطق و نوشتن ۷۴

رفع نیازهای دینی و دنیایی انسان ۷۶

عدم آگاهی انسان به مدت عمر خود ۷۷

خواب و راز درهم آمیختگی راست و دروغ آن ۸۰

شرح آفرینش اشیا برای رفع نیاز آدمی ۸۰

نان و آب، عوامل اصلی معاش و حیات آدمی ۸۲

ناهمگونی شکلهای مردم و همگونی وحوش و پرندگان ۸۳

رشد بدن حیوان و راز توقف آن ۸۴

دشواری حرکت و راه رفتن برای انسان ۸۴

تولد نر و ماده، عامل بقای نسل حیوانات ۸۵

راز رویش مو بر زهار و رشد ریش برای مردان ۸۵

مجلس دوم ۸۷

چگونگی آفرینش حیوانات ۸۹

آفرینش حیوانات سه گانه ۹۰

حکمتها و تدابیر نهفته

در حیوانات گوشتخوار ۹۰

راز استقلال بچه های چهارپایان ۹۱

پاهای حیوان و چگونگی حرکت ۹۲

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۱۰

راز انقیاد برخی از حیوانات در برابر انسان ۹۳

راز عدم شعور و عقل در درندگان ۹۴

سگ حیوان با وفا و مدافع انسان ۹۴

اسرار شکل صورت؛ دهان و دم چهارپا ۹۵

اسرار آفرینش فیل و خرطوم آن ۹۶

شرمگاه حیوان ماده ۹۷

شگفتی آفرینش زرافه ۹۷

آفرینش میمون و تفاوت آن با انسان ۹۹

راز پوشش جسم حیوانات و ناهمگونی پاهای آنها ۱۰۰

حیوانات در وقت احساس مرگ خود را پنهان می کنند ۱۰۱

راز هوش حیواناتی چون بز کوهی، روباه و دلفین ۱۰۲

افعی و ابر ۱۰۳

مورچه، شیر مگس، عنکبوت و سرشت آنها ۱۰۳

حکمتهای نهفته در آفرینش پرنده ۱۰۵

آفرینش تخم پرندگان و تدابیر نهفته در آن ۱۰۷

چینه دان پرنده ۱۰۸

راز ناهمگونی رنگ پرندگان ۱۰۸

چگونگی پر پرندگان ۱۰۹

راز درازپایی برخی از پرندگان ۱۰۹

گنجشکان در پی یافتن غذا ۱۱۰

معاش جغد و شب پره ۱۱۱

آفرینش شب پره (خفاش) ۱۱۲

اشاره

درباره کتاب حاضر

بسمه تعالی

ارسطو حکیم و دانشمند نامدار و بزرگ یونان (ولادت سال ۳۸۴ قبل از میلاد وفات احتمالا سال ۳۲۲ قبل از میلاد مسیح) که ظاهرا اسکندر مقدونی تحت تربیت او قرار گرفته است آثار فراوانی در علوم مختلف آن روزگار (به جز ریاضیات) دارد که قرن‌ها این تألیفات به عنوان سرچشمه دانش مورد استفاده ملل مختلف و از جمله در دوره تمدن اسلامی قرار گرفته است.

کتاب حاضر که در حقیقت ۱۴ مقاله از کتاب طبائع الحيوان البری و البحری او است با تزییل و تحشیه و تعلیقات عالمانه خانم دکتر عزت محمد سلیم سالم بصورتی قابل استفاده (حتی با معادل های یونانی) و فهرست های ضمیمه، اینک در اختیار محققین مختلف از جمله پژوهشگران طب

سنتی قرار می گیرد. /

طبائع الحيوان البحرى و البرى، ص: ٤

شاره

نام كتاب: طبائع الحيوان البحرى و البرى

نويسنده: ارسطو - مترجم: ابن بطريق

تاريخ وفات مؤلف: ٣٢٢ قبل از ميلاد

محقق / مصحح: عزت محمد سليم سالم

موضوع: مبانى طب

زبان: عربى

تعداد جلد: ١

ناشر: دانشگاه علوم پزشکى ايران

مکان چاپ: تهران

سال چاپ: ١٣٨٨ ه. ش

فهرست الكتاب

صفحه

المقدمه ٣

الفصل الأول ٢٣

الفصل الثانى ٢٨

الفصل الثالث ٣٥

الفصل الرابع ٣٨

الفصل الخامس ٤١

الفصل السادس ٧٢

الفصل السابع ٨١

الفصل الثامن ٨٤

الفصل التاسع ٩٣

الفصل العاشر ١٠٣

الفصل الحادى عشر ١٤٣

الفصل الثانى عشر ١٥٦

الفصل الثالث عشر ١٧٦

الفصل الرابع عشر ١٩٢

دليل الكتاب ١٩٥

طبائع الحيوان البحرى و البرى، ص: ٥

مقدمه

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

حياه أرسطو و مؤلفاته:

اشاره

اشاره

ولد أرسطو فى عام ٣٨٤ ق.م. و لكن هذا التاريخ إن هو إلا استنتاج من تاريخ وفاته- و هو تاريخ لا يرقى إليه الشك- فى سنه ٣٢٢ ق.م، و من أنه عاش ثلاثا و ستين سنه، و هذا شىء لا يمكن الجزم بصحته.

و قد أحاط الغموض بسيره أعظم مفكرى العالم القديم، كما أحاط بسير غيره من العظماء فى صباهم. فهناك أمور لو عرفناها

لأنارت جوانب هامه من حياه أعظم فلاسفه اليونان.

فلسنا ندرى مثلامتى حرم من رعايه والديه، و من هو بروكسينوس الذى كفله.

و الوقت الذى اندمج فيه أرسطو فى سلك تلاميذ الأكاديميه غير معروف بالدقه. و المده التى قضاها تحت إشراف أفلاطون غير محددده. و من الجائز أنه قضى فتره ما تلميذا لإيسقراط.

و قد حيكأت أساطير و حكايات حول علاقته أرسطو بأستاذه أفلاطون.

و كل هذه أمور لو وضحت لأراحت الباحثين المحدثين.

طبائع الحيوان البحرى و البرى، ص: ٦

و قد بنيت هذه الشائعات عن علاقته التلميذ العظيم بأستاذه العظيم على حقيقه لا يمكن التقليل من شأنها. فاتجاه أرسطو تربوى و علمى يخالف أستاذه ذا الميول الرياضيه الميتافزيقيه. نحا أرسطو نحو العلوم التجريبيه الواقعيه، و بدلا من السير فى متاهات الفكر الإنسانى حاول أرسطو أن يقتن كل بحث. و كانت طريقته هى دراسه العلم أو الفن دراسه شامله، و استنتاج الأسس و المبادئ التى تتحكم فى هذا العلم أو الفن.

و لكن أرسطو لم يقل قط إن رأيه هو الفيصل، كما قال الناس فيما بعد، و لا سيما فى القرون الوسطى، عن كل لفظ ورد فى مؤلفات أرسطو.

بل أنه فى كتابه عن السفسطه يلتمس الصفح ممن يعثر على خطأ فى بحثه هذا

معتذرا بصعوبه الموضوع و قله المراجع.

و بعد موت أفلاطون فى سنة ٣٤٨ ق.م، رحل أرسطو من أثينه إلى بلاط هيرمياس الذى كان يحكم إذ ذاك أثارنيس.

و قد عاش أرسطو عيشه راضيه فى كنف هذا الطاغية الذى نظم أرسطو فى رثائه أنشوده كادت تجره إلى المحاكمه فيما بعد. و ليس فيها و قد اقتطفها ديوجينس لا يرتيس ما يقع تحت طائله القانون، إلا أن اليونانيين كانوا يعدون الفتك بالطغاه من الأعمال المجيده. و من الثابت أن أرسطو تزوج من بيثياس و هى إما ابنه هيرمياس من صلبه أو ابنته المتبناه. و هذا الشك مصدره أن سويداس يقول فى سيره أرسطو إن هيرمياس أنجب فى الترجمه اللاتينيه القديمه)، مع أنه يكرر أن هيرمياس هذا كان خصيا.

و بعد مصرع هيرمياس رحل أرسطو إلى بلده ميتلين عاصمه جزيره ليسبوس. و هنا وجد الفرصه التى مكنته من دراسه الأحياء المائيه. و قد

طبائع الحيوان البحرى و البرى، ص: ٧

تركت إقامته فى هذه المنطقه آثارا واضحه فى مؤلفاته فى علم الحيوان.

و فى عام ٣٤٢ ق.م استدعى أرسطو إلى بلاط ملك مقدونيا ليكون مرييا للاسكندر. و قد بقى الاسكندر يدرس تحت إشراف أعظم مفكرى اليونان حتى قتل والده فيليب فى عام ٣٣٦ ق.م.

أما العلاقه بين أرسطو و تلميذه فلم تكن فى يوم من الأيام علاقه حب و موده لاختلاف المشارب. فقد كان الاسكندر يحلم بأمبراطوريه شاسعه يعيش فيها اليونانى و غير اليونانى فى ظلال المساواه، ينعمون بحضاره هيلينيه و لغه موحده أساسها اللهجه الأتيكيه.

و من الجائز أن أرسطو نقح نص هوميروس لتلميذه الاسكندر، لأن الدراسه فى بلاد اليونان كانت تعتمد أساسا على دراسه، بل حفظ الأشعار الهوميريه.

و أهم كتاب البقراط فى

اشاره

نام كتاب: كتاب البقراط فى الأمراض البلاديه

نويسنده: بقراط - مترجم: حنين بن اسحاق

تاريخ وفات مؤلف: حدود ٣٧٧ قبل از ميلاد

موضوع: بيمارى ها

زبان: عربى - انگليسى

تعداد جلد: ١

ناشر: دانشگاه علوم پزشکی ايران

مکان چاپ: تهران

سال چاپ: ١٣٨٧ ه. ش

نوبت چاپ: اول

تعريف بالكتاب

اشاره

١. بل بعضها يخالف لبعض خلافا بعيدا (١.٤) ii. بل بينها اختلاف كثير (١.١٠) (٤.٥٦) Corpus Medicorum Graecorum i. اذا أقبل أحد الى مدينه لم يدخلها و لم يكن له بها خبره (٥.٥) كتاب البقراط فى الأمراض البلاديه، ص: ٧

ii. اذا دخل أحد الى مدينه ليس له بها معرفه (٥.١٣) (i) (٩.٠١) CMG ٦٥. المدينه التى سمتها الجنوب (٧.١) ii. المدينه الجنوبيه (٧.١٠) (i) (٦٥.٢١) CMG ٦٥. يفكر أيضا أعظم الفكر (٧.٤) ii. ينعم النظر (٧.١٢) (i) (٦٥.٤١) CMG ٦٥. أنه ينبغي للطبيب أيضا أن يفكر (٧.٧) ii. و لا تغفل الفكره (٧.١٤) (i) (٦٥.٦١) CMG ٦٥. فى كثره الشراب و الأكل و حبّ الدعه (٩.١) ii. فى الشراب و الأكل و الدعه (٩.٩) (i) (٦٥.٩١) CMG ٦٥. اذا علم كلّ ما ذكرنا من الامور أو جلّها و لم يجهلها (٩.٤) ii. اذا علم كلّ ما ذكرناه أو أكثره (٩.١٢) (٩.٢٢) CMG ٦٥. كتاب البقراط فى الأمراض البلاديه، ص: ٨. العله التى ذكرنا ذات الجنب (٩.٥) ii. ذات الجنب (٩.١٣) (٩٢.٧٥) CMG لانّ هذه الامراض لا تعرض لمن كان بطنه لدنا لئنا (٧.١٩) للين بطونهم (١٥.١٩) (١٣.٠٣) CMG ٧٥.

أ. أنه يكون في هؤلاء القوم الفتق كثيرا (٢٥. ٣) أ. و يكون فيهم الفتق كثيرا (٢٥. ١٢) (أ) (٤١. ٨٥. CMG) و ذلك لأن بطونهم جاسيه يابسه (٢٥. ٥) أ. و ذلك ليس بطونهم (٢٥. ١٤) (أ) (٧١. ٨٥. CMG) و قد يعرض ذلك لهنّ من الولاد و أنّما يكون ذلك من تعذّر وضعهن و عسره (٣٣. ١) و أكثر ما يعرض ذلك لهنّ عند الولاده من عسرها عليهنّ (٣٣. ٩) (٩٥. CMG) (٣) هؤلآء الرجال من سكّان هذه المدينه (١. ٤٥) أ. الرجال منهم (١١. ٤٥) (٥٣. ٩٥. CMG) كتاب البقراط في الأمراض البلاديه، ص: ٩ أ. أصوات عمّار هذه المدينه (٥. ٤٥) أ. أصواتهم (١٤. ٤٥) (أ) (٢. ٥٦. CMG) ما بين صباح هذه المدينه و نصف النهار (٨. ٤٥) أ. ما بين أوّل النهار الى نصفه (١٧. ٤٥) (أ) (٨. ٥٦. CMG) و تعرف ذلك بالوجوه التي أقول أنّك اذا أردت ذلك (٩. ٧٧) أ. و تعرف ذلك بأنّك اذا أردت علم ذلك (١٦. ٧٧) (أ) (٢١. ٣٦. CMG) كينونه الحجر البول الذي يبول الاحداث و فيهم الحصاه فانهم يبولون بولا صافيا (١. ٨٩) أ. كينونه تولّد الحجر في الاحداث أنّهم يبولون بولا صافيا (١٨. ٨٧) (أ) (٦١. ٤٦. CMG) لم يمكن البدن و اللحم أن لا- يعفنا (٥. ٩٥) أ. عفن اللحم و البدن (١٢. ٩٥) (أ) (١١. ٥٦. CMG)

These contexts show that, of the two versions, ii is more concise in its use of words. If it can be

as sumed that this conciseness represents a deliberate change from a previously established sentence pattern, this would imply that ii represents a recension of i, for it is clear that no revisor would have خبر له بها فينبغي له أن يتأمل و يتفقد وضعها و كيف هي موضوعه في مقابله الرياح و في مشارق [١] و ذلك أنه ليس حال المدينة الموضوعه قبالة الشمال و حال المدينة الموضوعه قبالة الجنوب حال واحده بعينها و لا حال المدينة الموضوعه قبالة الشمس [٢] وقت غروبها حاله واحده بعينها ينظر في أمر الارض هل هي مكشوفه من الشجر عديمه المياه أم كثيره الشجر كثيره المياه و هل هي في موضع عميق فهي و هذه أم هي في موضع مشرف فهي بارده *Istanbul Sulemaniye ٨٥٦١, ٤٤ b;* و أما ما كان من المدن موضوعا قبالة الرياح التي فيما بين مطالع الشمس الصيفيه و بين مطالعها الشتويه و ما كان موضوعا منها على ضد ذلك فهذه هي الحال فيهما أما ما كان منها موضوعا قبالة كتاب البقراط في الأمراض البلاديه، ص: ١٤ مطالع الشمس فيجب أن تكون تلك المدن أصح من المدن الموضوعه قبالة الشمال و من المدن الموضوعه قبالة الرياح الحاره و لو كان البعد فيما بينهما ليس هو الا مقدار اسطاديون واحد و هو عند اليونانيين تسع ميل *Istanbul Sulemaniye ٨٥٦١, ٥٢ b; Levey ٢٣ r. CMG ٩٥. ٨* و في بلاد اوروقى أمم يخالف بعضها بعضا في مقادير الجثث و (في) [٣] الصور قال و أنا أشرح ذلك شرحا أبين من

هذا فأقول أنّ من كان مأواه في بلد جبليّ مشرف كثير سر الخليقه و صنع الطييعه (كتاب العلل)، المقدمه، ص: ٧

اشاره

نام كتاب: سر الخليقه و صنع الطييعه (كتاب العلل)

نويسنده: بليوس الحكيم

تاريخ وفات مؤلف: قرن اول ميلادى

محقق / مصحح: اورسولا وايسر

موضوع: مباني طب

زبان: عربى

تعداد جلد: ١

ناشر: معهد التراث العلمى العربى جامعه حلب

مكان چاپ: بيروت

نوبت چاپ: اول

تمهيد

اشاره

ترجع الابحاث في كتاب سر الخليقه (تأليف بليوس) في العصر الحديث الى نهايه القرن الثامن عشر الميلادى. فقد نشر المستشرق الفرنسى سلفستر دى ساسى (Silvestre de Sacy) في سنه ١٧٩٩ ترجمه مشروحه للمقاله الاولى و بعض مقتطفات من الاقسام التاليه من الكتاب، معتمدا على مخطوطه محفوظه في المكتبه الملكيه بباريس (التي تدعى الآن المكتبه الاهليه). و حتى ذلك التاريخ كان يعتقد أن مؤلف كتاب سر الخليقه هو بليوس (Plinius) الرومى المشهور الذى كتب موسوعه ضخمة عن التاريخ الطبيعى. و قد بين سلفستر دى ساسى، على أى حال، أن «بليوس» هو تحريف للاسم اليونانى أبولونيوس (Apollonius) و أن المؤلف ليس بليوس و لكنه هو ابولونيوس من سكان تيانا (Tyana) و ينتسب الى المدرسه الفيثاغوريه الحديثه. كما تحقق سلفستر دى ساسى أن كتاب سر الخليقه ليس من الكتب التى كتبها ذلك الفيلسوف اليونانى واقعا و لكنه مما عراه الناس اليه بعد ذلك بقرون. أما بالنسبه لمحتويات الكتاب فان سلفستر دى ساسى لم يعتقد أن لها مستوى علميا عاليا.

ان مسأله هويه المؤلف أصبحت مثار جدل بعد ذلك بعشرات السنين فان العالمين الفرنسيين جان جاك كليمان ميوليه (Jean Jacques Cle ?ment -Mullet) في سنه ١٨٤٨ و لوسيين لوكلايرك (Lucien Leclerc) في سنه ١٨٤٩ تبارزا داعمين برأى سلفستر دى ساسى بينما تمسك غيرهما و بين هؤلاء العالم الالمانى غوستاف فليوغل (Gustav Flu ?gel) بالنظره التقليديه القائله أن بليوس هو عباره عن بليوس (Plinius) و قد ظهر أن هذه المشكله التي استأثرت باهتمام العلماء

فى ذلك العصر قد قررت نهائيا عند ما أعلن فليوغل فى سنه ١٨٧٢ أنه هجر تردداته و أصبح موافقا على نتائج سلفستر دى ساسى.

سر الخليقه و صنعها الطبيعه (كتاب العلل)، المقدمه، ص: ٨

و تلت ذلك فتره طويله شاع فيها عدم الاهتمام بكتاب بلىنوس و على ما يظهر كان العلماء يعتقدون أن هذا الكتاب ربما لا يستحق الدراسه الجاده لان المؤلف انما يجمع و يشرح آراء ساذجه تتلف بالطبيعه. و لكن جاء فى سنه ١٩٢٦ العالم الالمانى يوليوس روسكا (Julius Ruska) و هو من الدراسين لتاريخ الكيمياء العربيه فلفت نظر مؤرخى العلوم الى كتاب سر الخليقه. و كما بين فى مقالته عن «اللوح الزمردى» فان لكتاب سر الخليقه مكانه هامه فى تاريخ الكيمياء بكونه أقدم وثيقه مكتوبه لذلك اللوح الزمردى المنسوب الى هرمس المثلث بالحكمه و بالاضافه لذلك فهو يسهم اسهاما كبيرا فى معلوماتنا عن تاريخ النظريات المتعلقه بعلم المعادن.

و جاء بعد روسكا بول كراوس (Paul Kraus) أحد تلامذته ففحص بالتفصيل المبادئ النظرية لكتاب سر الخليقه أثناء دراسته الاساسيه للفيلسوف العربى الطبيعى جابر بن حيان ١٩٤٢ و درس تأثير الكتاب فى نشوء و تطور العلوم العربيه. و فوق ذلك فقد تحقق كراوس أحد مصادر النص و هو «الكتاب فى طبيعه الانسان» الذى كتبه الاسقف المسيحى نيميسوس الحمصى (Nemesios of Emesa) و زياده على هذا اكتشف مشابيه كبيره لكتاب بلىنوس فى موسوعه العلوم الطبيعيه المعروفه بعنوان «كتاب الذخائر» التى ألّفها أيوب الرهاوى باللغه السريانيه.

و منذ عهد قريب اكثر بحث كتاب سر الخليقه من قبل فؤاد سزكين (Fuat Sezgin) و مانفرد أولمان (Manfred Ullmann) فى كتبهما الشامله عن تاريخ العلوم العربيه، و تخصّص سزكين فى المشاكل المتعلقه بأصل الكتاب و مكانته فى المرحله

بعد ما قدّم روسكا بضع مقتطفات من النص العربي في دراسته المنشوره في عام ١٩٢٦ قد شعر العلماء بالحاجه الملحه لعمل طبعه نقديه للكتاب بأكمله. و في الثلاثينات بدأ العالم السويدي هنريك سموتيل نوبيرغ (Henrik Samuel Nyberg) ذلك العمل و لكنه كما أعلمني في خريف سنة ١٩٧٣ كان قد انجز بعض الدراسات الاولييه و لم يتسع له الوقت الكافي للاستمرار في أعمال التحقيق هذه. و لهذا، و عملاً بتوصيه استاذي البروفسور فؤاد سزكين، قد قررت أن أعد طبعه لكتاب سر الخليقه

سر الخليقه و صنعه الطبيعه (كتاب العلل)، المقدمه، ص: ٩

و دراستي عنه كموضوع لأطروحتي لشهادة الدكتوراه التي اتممتها في سنة ١٩٧٤.

ان المؤلف الذي يلي ليس الا جزءاً من أطروحتي و هو النص العربي مع نقده مشفوعاً بمقدمته باللغه الألمانية التي تحتوى على شرح موجز للمشاكل المتعلقة بكتاب سر الخليقه و وصف مع تقييم نقدي للمخطوطات العربية و تعداد و وصف للروايات المختلفه للنص. و سيصدر قريباً في سلسله «علم الطب» (Ars Medica) في برلين ملخص الماني لكتاب سر الخليقه مع شروحات له و تحقيق مستفيض لاصله و مصادره و تأثيره في الكتب العلميه ❖ 책 □

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

